

▶ Pohjois-Savo
1/2006

PK-YRITYSBAROMETRI

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja tämän kehitystä kuvaavaa Pk-yritysbarometria kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raportteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna.

Kevään 2006 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3400 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä kevään 2006 alueellisessa raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymyksiä ovat ulkomaisen työvoiman ja vuokratyövoiman käyttö sekä rekrytointiongelmat.

Helsingissä 19.4.2006

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Pohjois-Savon ja koko maan yritykset	7
2 Yritykset ja työllisyys.....	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin.....	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	14
7 Elinkeinoilmasto	15
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	17
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	18
10 Yrittäjyysilmapiiri.....	19
11 Pk-yritysten rahoitus.....	20
12 Pk-yritysten laajentuminen	22
13 Rekrytointi pk-yrityksissä	23

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat edelleen suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Savossa toimivista pk-yrityksistä kaksi viidestä (39 %) ennakoi suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 11 prosenttia yrityksistä ennakoi heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikkommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Syksyn tilanteeseen verrattuna ovat Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana heikkommat. Koko maassa ovat pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana paremmat kuin edellisen kyselyn aikaan.

Koko maan ja Pohjois-Savon pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Näkymät ovat alueen yritysten keskuudessa keskimäärin lähes kaikkien tekijöiden osalta koko maata heikkommat. Pohjois-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Näkymät henkilökunnan määrän osalta ovat alueella kaiken kaikkiaan myös heikkommat kuin syksyllä 2005.

Alueen pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kireä kilpailutilanne ja resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus. Koko maan pk-yritysten tuloksiin verrattuna resurssitekijöihin liittyviä tekijöitä ei alueella koeta niin suuriksi kehittämisen esteiksi. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 9 prosentilla Pohjois-Savon pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä joka kuudennella, rahoituksen hinta joka kolmannella ja vakuuksien puute joka toisella alueen pk-yrityksistä.

Pohjois-Savon pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus, työvoiman saatavuus ja työn sivukulut. Alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää noin joka neljäs pitää kysynnän riittämättömyyttä tai epävakaisuutta työllistämisen esteenä, samoin joka neljäs työn sivukuluja ja joka kuudes työvoiman saatavuutta. Yhdellä kolmesta Pohjois-Savon ja koko maan pk-yrityksestä ei ole tarvetta työllistää.

Pohjois-Savossa toimivista pk-yrityksistä joka neljäs aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta aikoo hankkia 26 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset aikovat hankkia rahoitusta rakennusinvestointeihin, käyttöpääomaksi ja yrityksen kehittämishankkeisiin. Pohjois-Savon pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (79 %) tai Finnverasta (31 %).

Alueella toimivista yrityksistä 8 % aikoo käynnistää tuotantoa tai laajentaa toimintaansa ulkomaille. Merkittävimmät kohteet ovat Baltia ja muut kuin EU-15 - maihin kuuluvat Euroopan maat. Kaksi kolmesta ulkomaille aikovista ilmoittaa tarvitsemansa ulkopuolista rahoitusta.

Pohjois-Savon alueen yrityksistä puolella on ollut avoimia työpaikkoja viimeisen vuoden aikana. Tasan kolmannes niistä alueen yrityksistä, joissa on ollut avoimia työpaikkoja, on saanut rekrytoitua osaavan ammattilaisen. Koko maan kohdalla 31 % on välttynyt ongelmilta. Pohjois-Savossa 15 prosenttia ja koko maassa 17 prosenttia ei ole onnistunut täyttämään yhtään avointa paikkaa. Niin koko maan kuin Pohjois-Savonkin alueella useimmin rekrytointiongelmiin syyksi nimetään puutteellinen työkokemus ja koulutus.

Koko maan osalta 17 prosenttia pk-yrityksistä ilmoittaa käyttäneensä vuokratyövoimaa viimeksi kuluneen vuoden aikana. Pohjois-Savon alueella vastaava luku on 7 prosenttia. Pohjois-Savon alueella vuokratyövoimaa käyttäneistä yrityksistä 62 prosenttia nimeää käytön syyksi kysynnän epävarmuuden ja/tai kausivaihtelut. Puolet yrityksistä mainitsee irtisanomiseen liittyvän riskin ja myös puolet työlainsäädäntöön liittyvät asiat. Neljä kymmenestä vastaajasta nimeää syyksi työvoiman heikon saatavuuden.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta maaliskuussa 2006.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä TDC Hakemistot Oy:n ylläpitämää Blue Book yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Otokskoko on 3444 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internetkyselyinä 30.1.–3.3.2006. Valtaosa vastaajista värvättiin osallistumaan kyselyyn puhelimitse. Tiedonkeruu on toteutettu Taloustutkimus Oy:n CAWI-ohjelmalla (Computer Aided Web Interview). Raportin luvussa 'Aineisto' on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pohjois-Savon osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimuksessa tutkimusjohtaja Ville Haikola ja yhteyspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 5 olevan kartan mukaista aluejakoa. Joissain raporteissa on lisäksi käytetty Suomen Yrittäjien aluejakoa (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Keski-Pohjanmaa).

2) Aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Uusimaa).

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ saldoluku = + 30 %

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

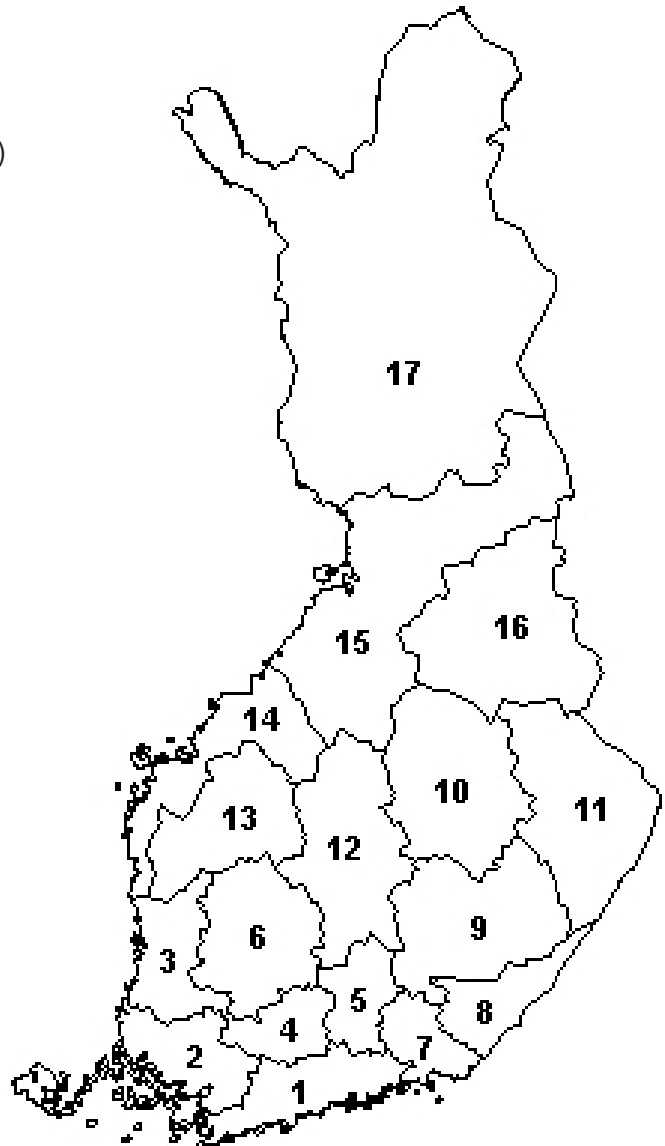
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYKSBAROMETRI 1/2006 - Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	POHJOIS-SAVO	183	5 %
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	36	20 %
	Rakentaminen (TOL: F)	6	3 %
	Kauppa (TOL: G)	43	23 %
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	98	54 %
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	106	58 %
	5 - 9 henkilöä	29	16 %
	10 - 19 henkilöä	21	11 %
	20 - 49 henkilöä	18	10 %
	50+ henkilöä	9	5 %
LIIKEVAIHTO VUONNA 2006	Alle 0,20 milj. euroa	71	39 %
	0,20 - 0,49 milj. euroa	35	19 %
	0,50 - 1,49 milj. euroa	40	22 %
	1,50+ milj. euroa	36	20 %
	Ei vastausta	1	1 %
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	21	11 %
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	71	39 %
	Pyrkii säilyttämään asemansa	60	33 %
	Ei kasvutavoitetta	27	15 %
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	4	2 %
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	138	76 %
	Kyllä	44	24 %
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1995	109	60 %
	1996 - 2000	34	19 %
	2001 - 2006	36	20 %
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	157	86 %
	Palkattu toimitusjohtaja	20	11 %
	Muut	6	3 %

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
  - Helsinki
  - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
  - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Pohjois-Pohjanmaa
16. Kainuu
17. Lappi

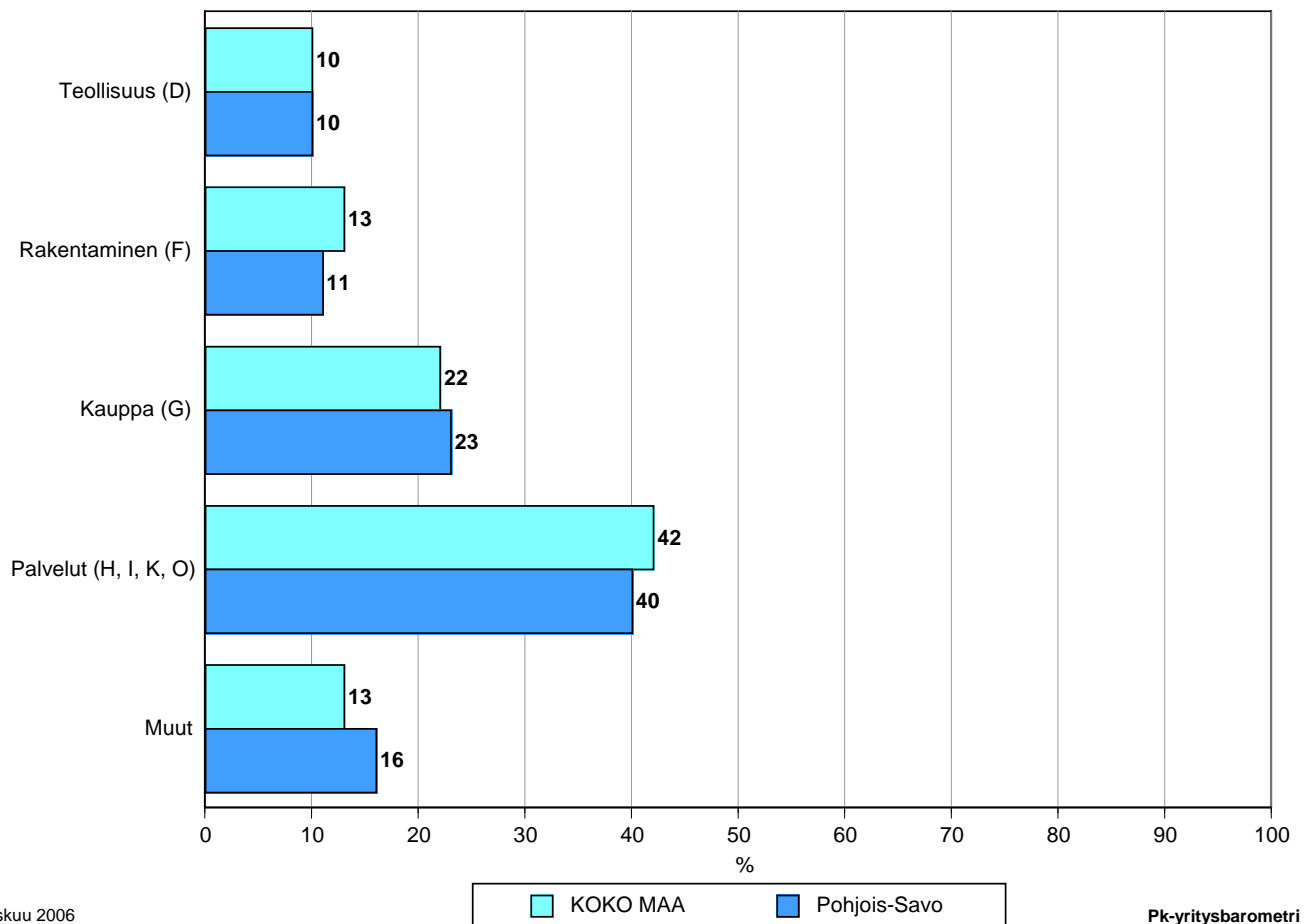
Pohjanmaan alueraportissa ovat mukana Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ja Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät. Lisäksi Keski-Pohjanmaan alueelle on oma raporttinsa.

Tutkimustulokset

1 Pohjois-Savon ja koko maan yritykset

Suomessa oli vuonna 2004 232 305 yritystä.¹ Näistä yrityksistä noin 9500 toimi Pohjois-Savossa. Pohjois-Savossa on rakennusalan ja palvelualan yrityksiä suhteellisesti vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Teollisuusalan ja tukku- ja vähittäiskaupan alalla toimivien yritysten suhteellinen osuus on Pohjois-Savossa lähellä koko maan suhteellista osuutta.²

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri.

² Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

Pohjois-Savossa toimivissa yksityisen sektorin yrityksissä ja yhteisöissä työskenteli vuonna 2003 noin 47800 työntekijää³. Työttömyysaste oli vuonna 2005 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 8,4 % ja koko Pohjois-Savossa 10,0 %.

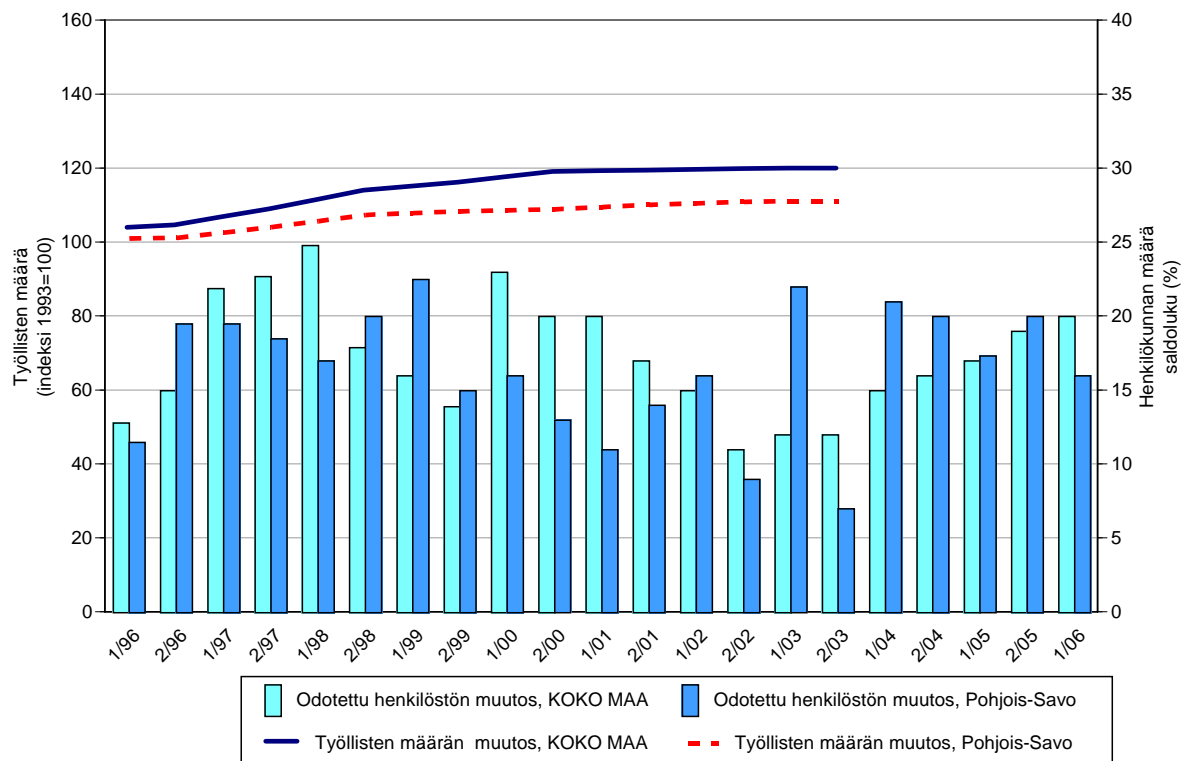
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	25	70	5	20
Pohjois-Savo	21	74	5	16

Pohjois-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Savossa nyt heikommät kuin syksyllä 2005. Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät myös hieman paremmät kuin edellisessä kyselyssä, sillä syksyllä 2005 henkilökunnan määrän saldoluku oli +19 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pohjois-Savon työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana⁴. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2003.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

Maaliskuu 2006
Alkuperätunniste 4409/JKÄ/VH/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Kevät 2006

³ Lähde: Tilastokeskus Työssäkäyntitilasto.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

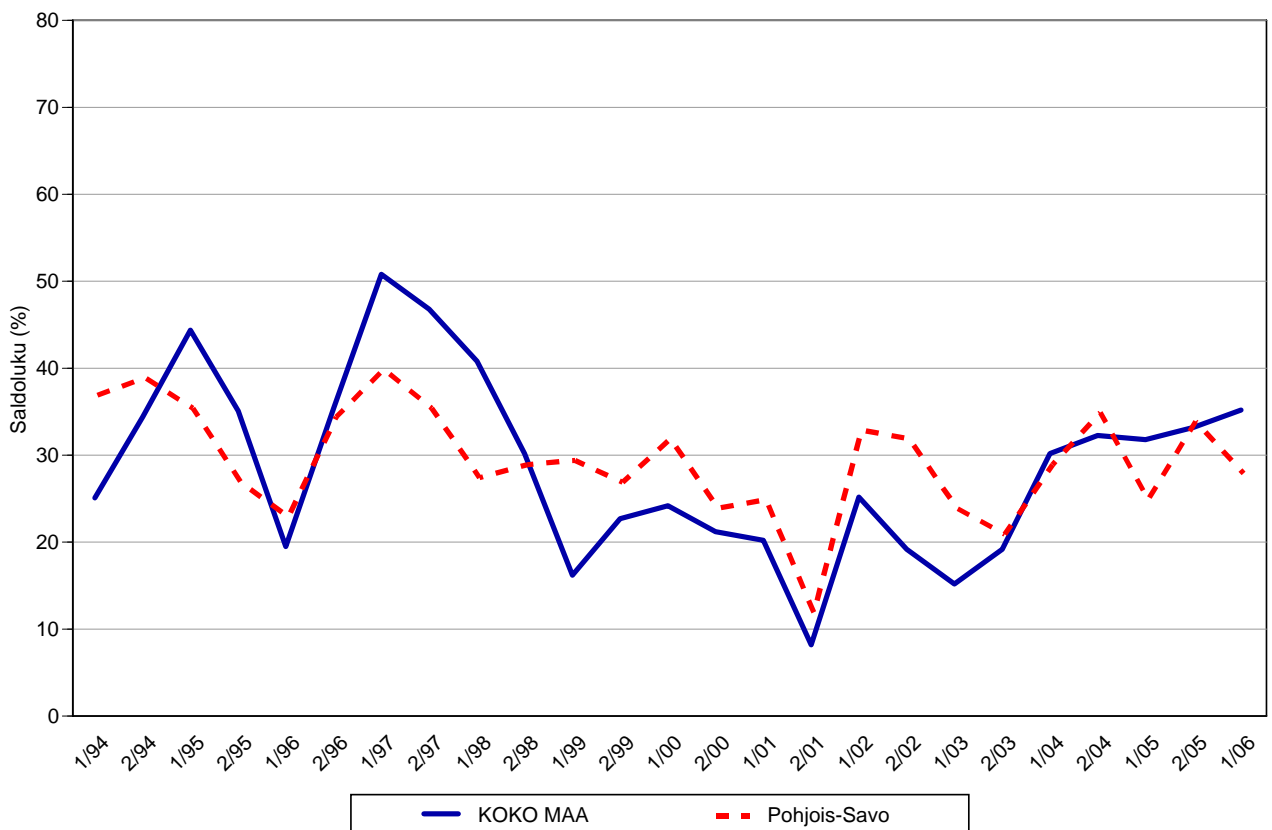
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	43	49	8	35
Pohjois-Savo	39	50	11	28

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Savossa toimivista pk-yrityksistä kaksi viidestä ennakoivat suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja yksitoista prosenttia yritysistä ennakoivat suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/94 lähtien. Syksyn 2005 tilanteeseen verrattuna ovat Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana heikkomat. Koko maan osalta näkymät ovat nousussa.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

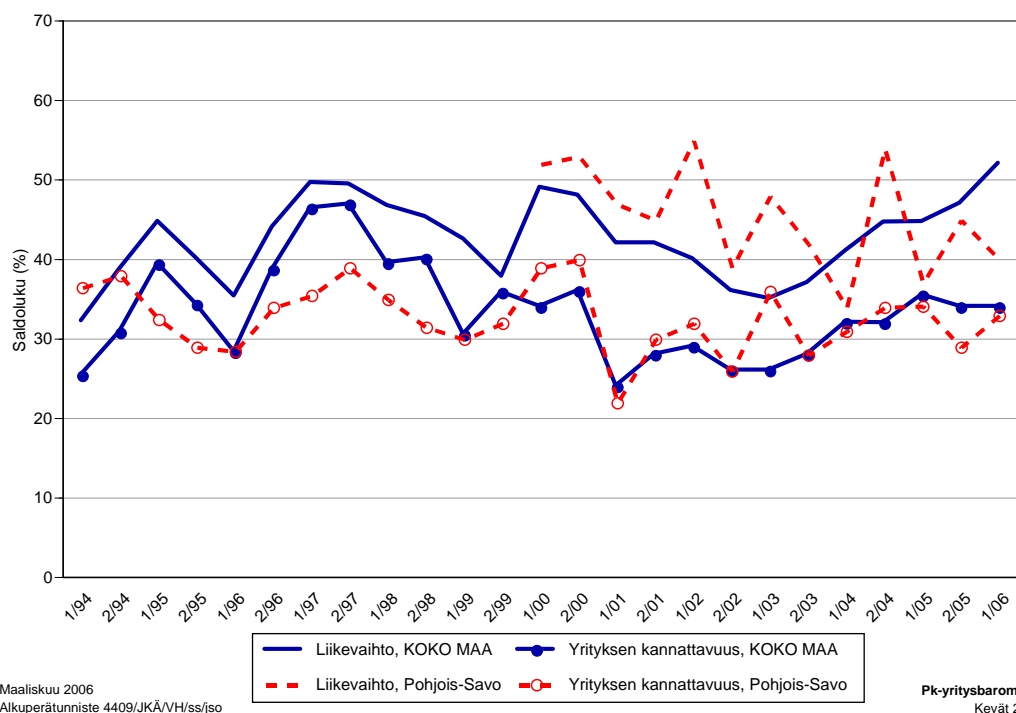
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus
KOKO MAA							
Suurempi	60	24	42	54	36	46	45
Yhtä suuri	32	59	52	40	53	42	49
Pienempi	8	17	6	6	10	12	7
Saldoluku (%)	52	6	36	48	26	34	38
Pohjois-Savo							
Suurempi	55	21	37	40	38	45	40
Yhtä suuri	31	63	55	44	53	44	52
Pienempi	15	16	8	16	10	12	8
Saldoluku (%)	40	5	30	25	28	33	33

Koko maan ja Pohjois-Savon pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimäärin lähes kaikkien tutkittujen osatekijöiden osalta heikommalla kuin koko maan pk-yrityksillä. Suhdannenäkymät ovat alueen yritysten keskuudessa koko maata heikommalla erityisesti liikevaihdon ja tuonnin arvon kasvun osalta.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁵ kehitys jaksosta 1/94 lähtien. Liikevaihdon suhdannenäkymät ovat Pohjois-Savossa heikommalla kuin syksyllä 2005. Yrityksen kannattavuuden osalta ovat Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät paremmalla kuin syksyllä 2005 ja ovat nyt lähes samaa tasoa kuin keväällä 2005.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁵ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

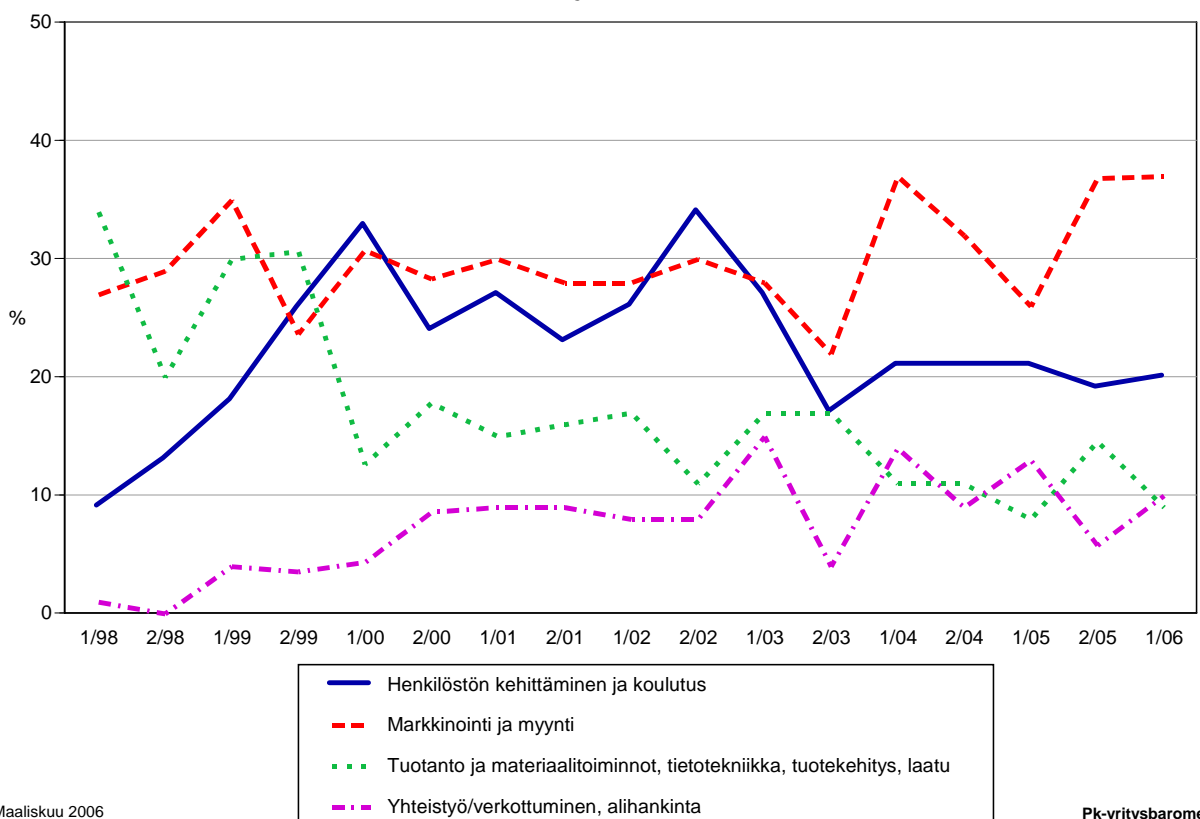
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Pohjois-Savo %
Johtaminen	4	3
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	17	20
Markkinointi ja myynti	36	37
Vienti ja kansainvälistyminen	3	4
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	8	10
Tuotanto ja materiaalityönnöt, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	11	9
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	14	10
Ympäristö- ja muiden säädosvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	3	1
Muu	1	1
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	3	5

Pohjois-Savon pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä, seuraavaksi eniten kehittämistarvetta alueen pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Alueen pk-yrityksillä on koko maan pk-yrityksiä enemmän kehittämistarvetta henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Koko maan ja myös alueen kohdalla rahoituksen, talouden ja laskentatoimen alueella koetaan nyt olevan selvästi enemmän kehittämistarvetta syksyn 2005 tutkimukseen verrattuna. Muilta osin koko maan ja alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat melko samankaltaisia.

Syksyn tilanteeseen verrattuna yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan liittyvät kehittämistarpeet ovat lisääntyneet Pohjois-Savossa toimivien pk-yritysten keskuudessa.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET - Pohjois-Savo -

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

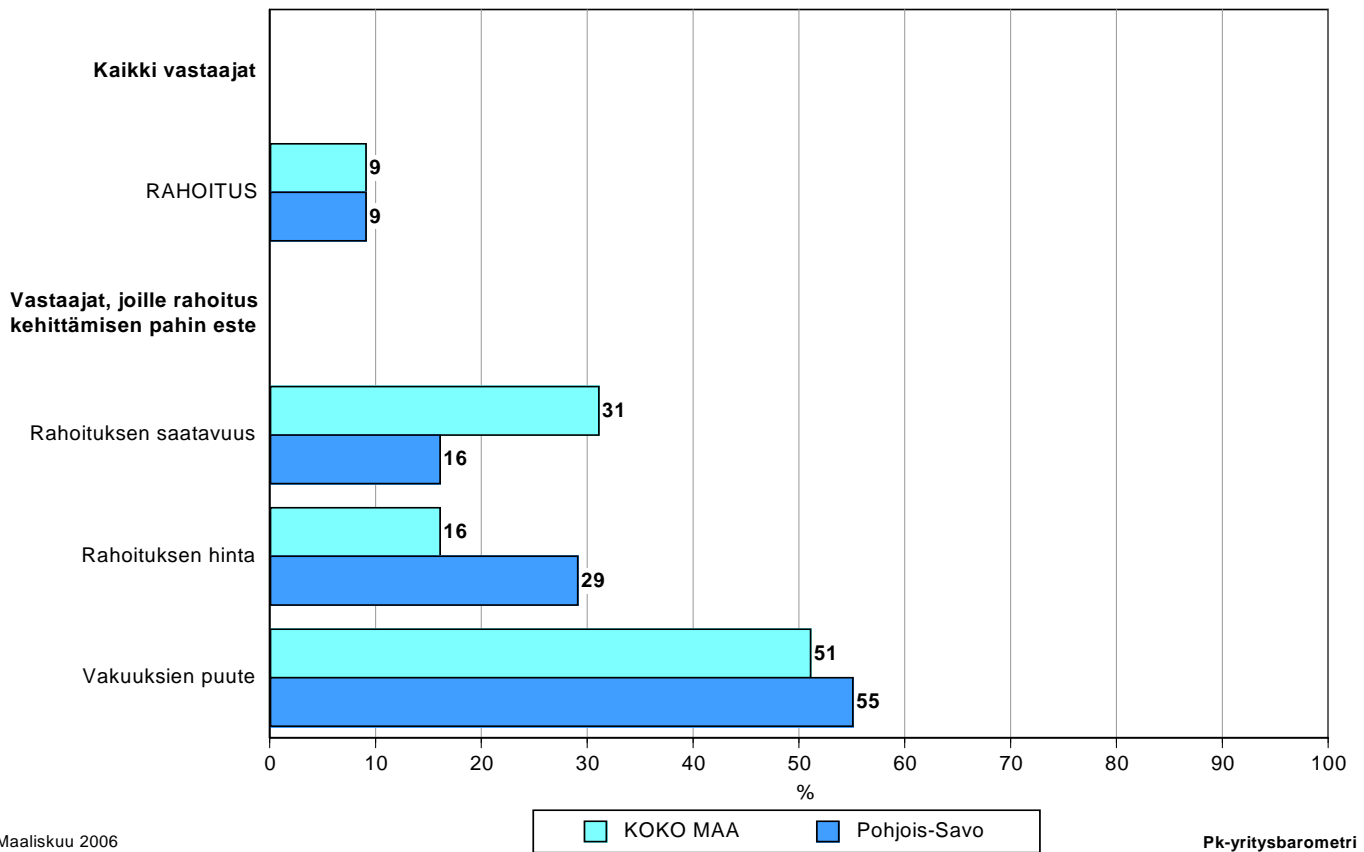
	KOKO MAA	Pohjois-Savo
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	6	4
byrokratia	30	67
työlainsäädäntö	9	0
työehtosopimukset	12	0
muu sääntely	28	16
KUSTANNUSTASO	15	18
verotus	21	21
palkkataso	16	11
työn sivukulut	42	48
muut tuotantokustannukset	16	14
KILPAILUTILANNE	27	32
kireä kilpailutilanne	65	65
markkinoiden liiallinen keskittyminen	11	7
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	3	4
markkinoita vääristävät tuet	2	4
harmaa talous, konkurssit jne.	4	4
kysynnän riittämättömyys	10	10
RAHOITUS	9	9
rahoituksen saatavuus	31	16
rahoituksen hinta	16	29
vakuuksien puute	51	55
RESURSSITEKIJÄT	27	19
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	52	56
alihankkijoiden/osatoimittajien		
saatavuus	7	2
toimitilat	8	7
koneet ja laitteet	5	6
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	18	15
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	12	14
MUUT TEKIJÄT	2	1
EI OSAA SANOA	3	2

Pohjois-Savossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kireä kilpailutilanne ja resurssitekijöistä ammattitaitoisen työvoiman saatavuus. Kustannustaso koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa koko maata enemmän yrityksen kehittämisen esteiksi. Koko maan pk-yritysten tuloksiin verrattuna resurssitekijöihin liittyviä tekijöitä ei alueella koeta niin suuriksi kehittämisen esteiksi kuin muualla maassa.

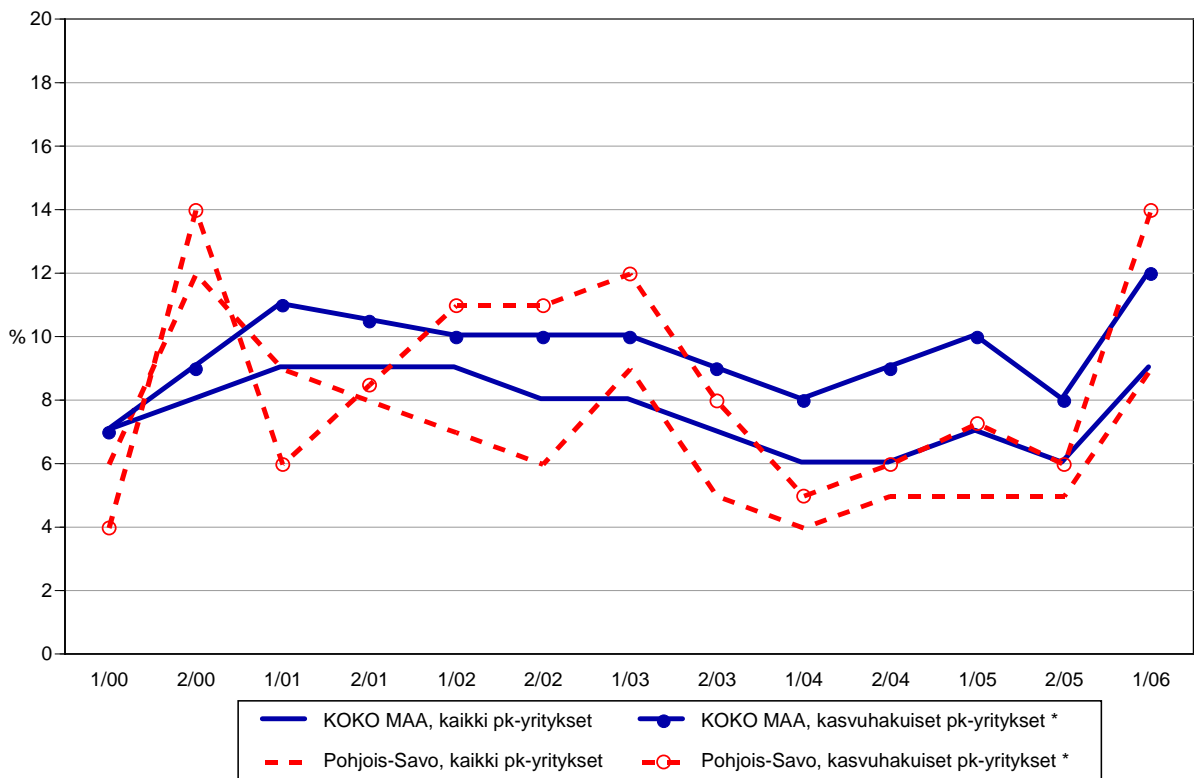
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 9 prosentilla Pohjois-Savon pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä joka kuudennella, rahoituksen hinta vajaalla kolmanneksella ja vakuuksien puute joka toisella alueen pk-yrityksistä. Koko maan ja Pohjois-Savon niin kaikki kuin myös kasvuhakuiset⁶ pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan nyt selvästi suurempana kehittämisen esteenä verrattuna syksyn 2005 tilanteeseen.

⁶ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET
- Rahoitus -

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET
- Rahoitus kokonaisuudessaan -

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

Maaliskuu 2006
Alkuperätunniste 4409/JKÄ/VH/ss/jso

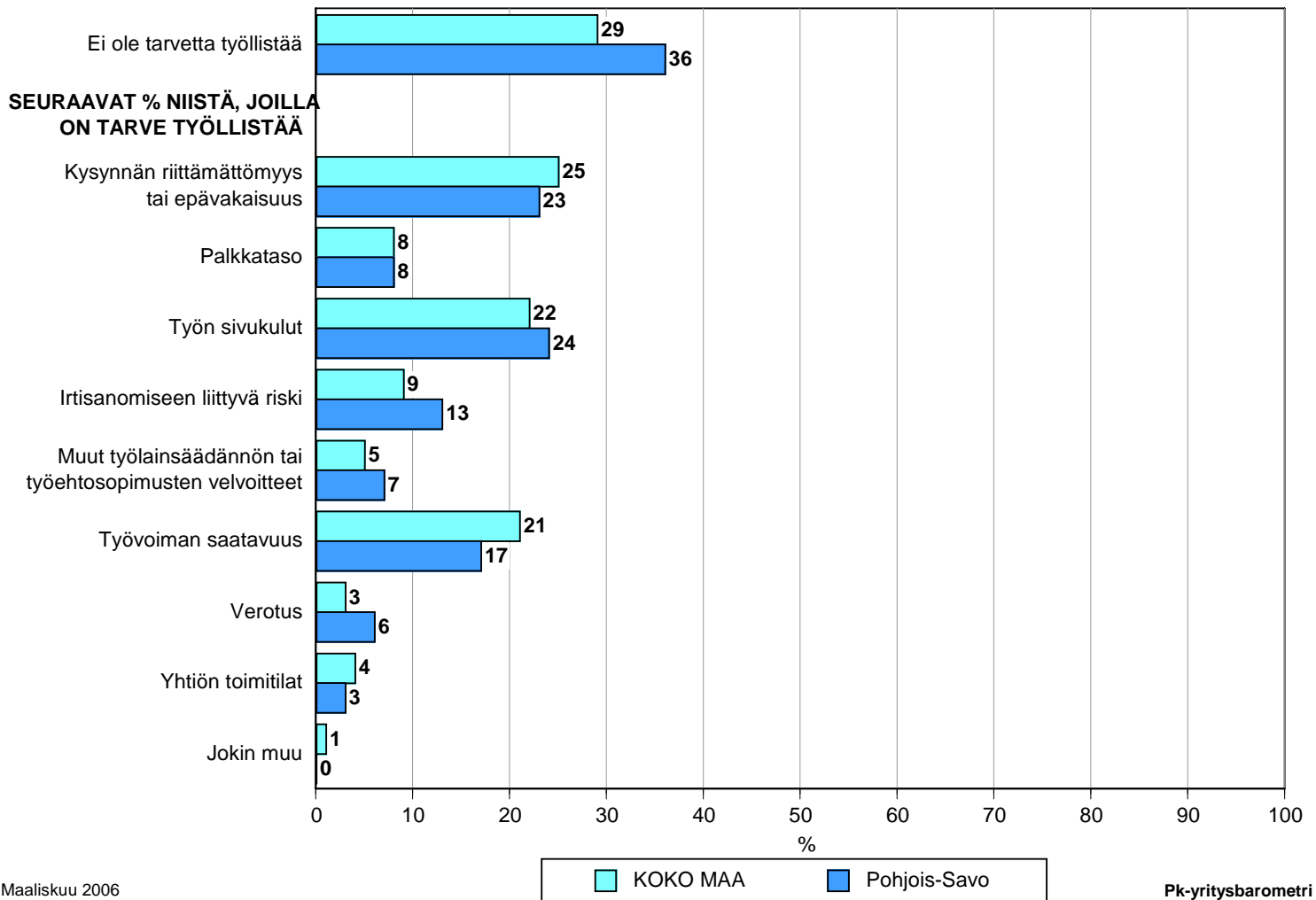
Pk-yritysbarometri
Kevät 2006

Kehittämisen esteitä ei kysytty jaksolla 2/01.

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Pohjois-Savon pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus, työvoiman saatavuus ja työn sivukulut. Alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää noin joka neljäs pitää kysynnän riittämättömyyttä tai epävakaisuutta työllistämisen esteenä, samoin joka neljäs työn sivukuluja ja joka kuudes työvoiman saatavuutta. Yhdellä kolmesta Pohjois-Savon ja koko maan pk-yrityksestä ei ole tarvetta työllistää.

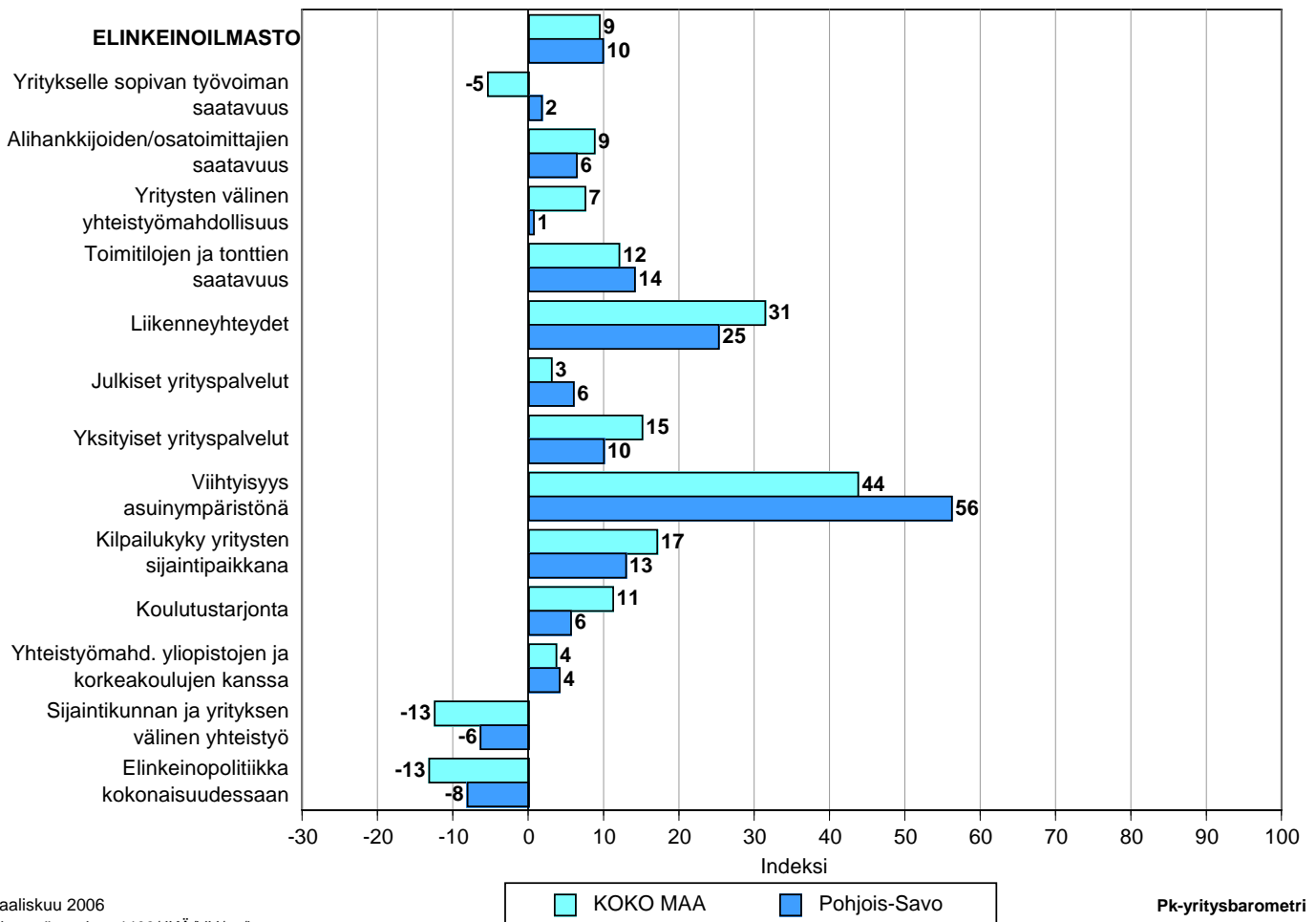
6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE

7 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pohjois-Savossa aavistuksen tyytyväisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Pohjois-Savossa sijaitsevat pk-yritykset ovat viihtyisyyteen asuin ympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Tyytymättömämpiä alueella ollaan myös nyt sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön ja elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Pohjois-Savon pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä alueen viihtyisyyteen asuin ympäristönä, sopivan työvoiman saatavuuteen, julkisiin yrityspalveluihin ja toimitilojen sekä tonttien saatavuuteen. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pohjois-Savossa ja myös koko maassa selvästi laskusuunnassa. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ollut mukana kevään 2006 tutkimuksessa.

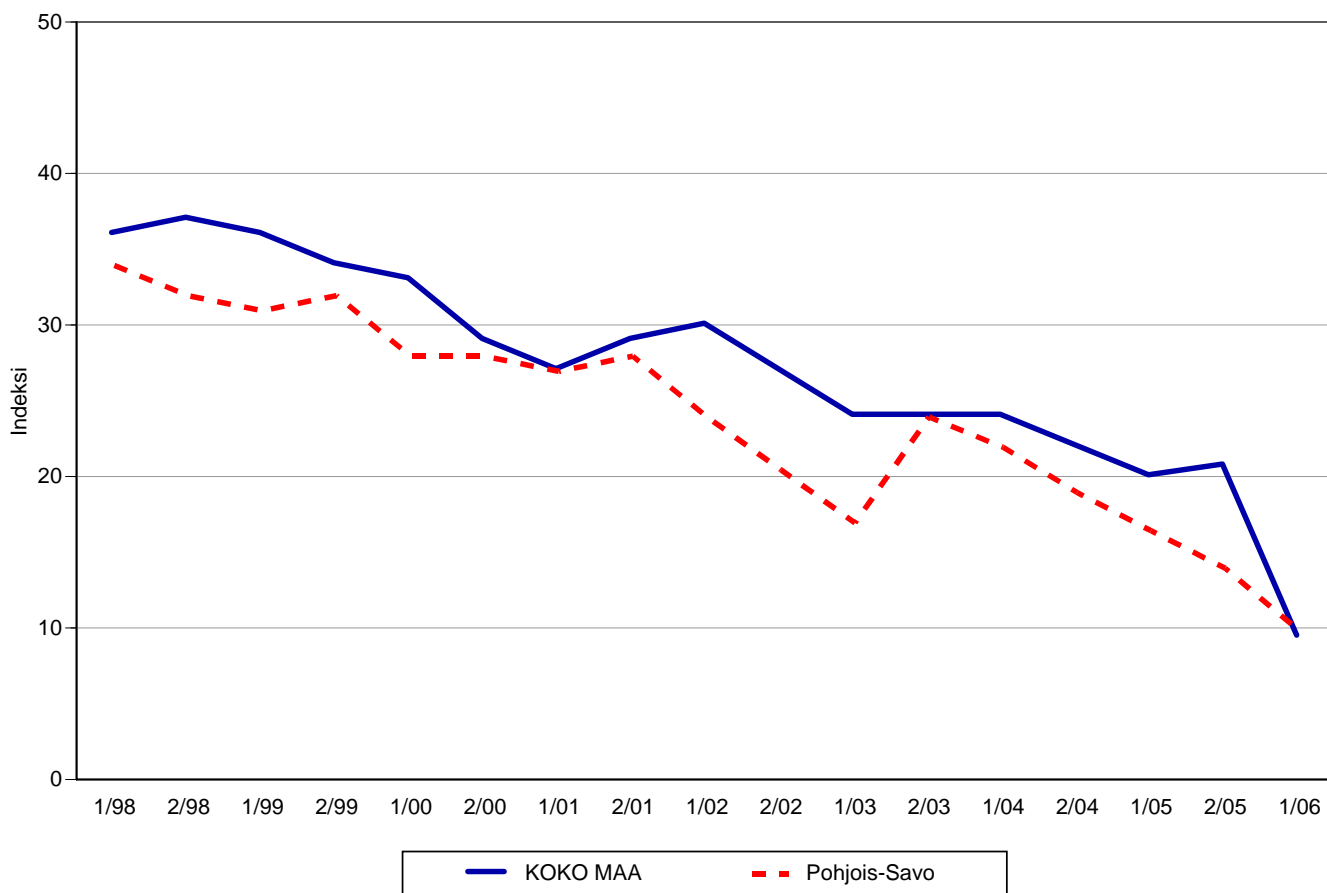
7.1 ELINKEINOILMASTO

7.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä -

Maaliskuu 2006
Alkuperätunniste 4409/JKÄ/VH/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Kevät 2006

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

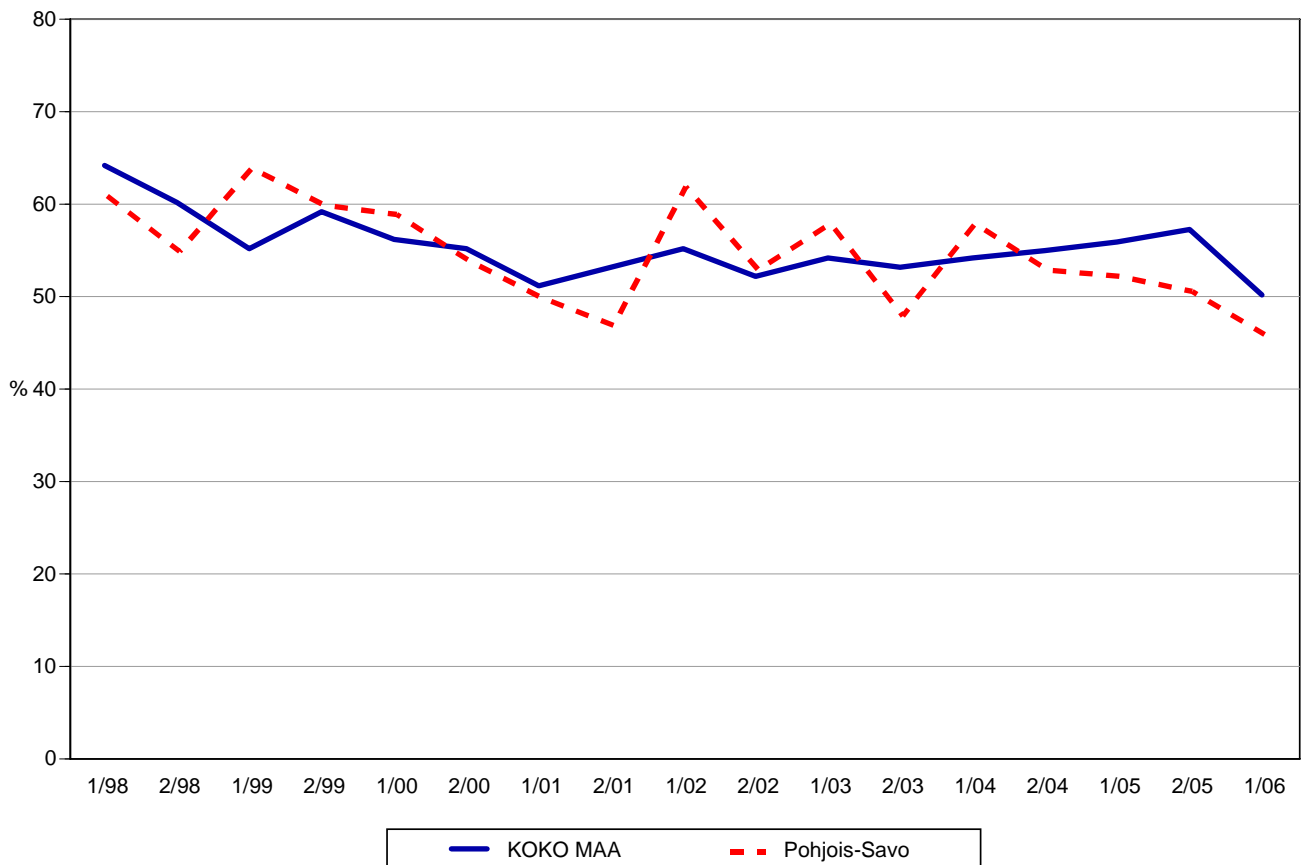
	KOKO MAA %	Pohjois-Savo %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	11	11
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	39	35
Pyrimme säilyttämään asemamme	34	35
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	14	16
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	2	2

Pohjois-Savossa on suhteellisesti yhtä paljon voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumisesta seuraavan vuoden aikana ennakoi kaksi prosentti koko maan ja Pohjois-Savon pk-yrityksistä. Tärkeimpinä kasvukeinoinaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pohjois-Savossa nyt yhteensä 46 prosenttia. Koko maassa näiden voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten osuus on 50 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuudet ovat kasvaneet sekä koko maassa että Pohjois-Savon alueella. Kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuudet alueella ja koko maassa ovat kuitenkin laskeneet syksyn 2005 tilanteeseen verrattuna.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

- Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä -

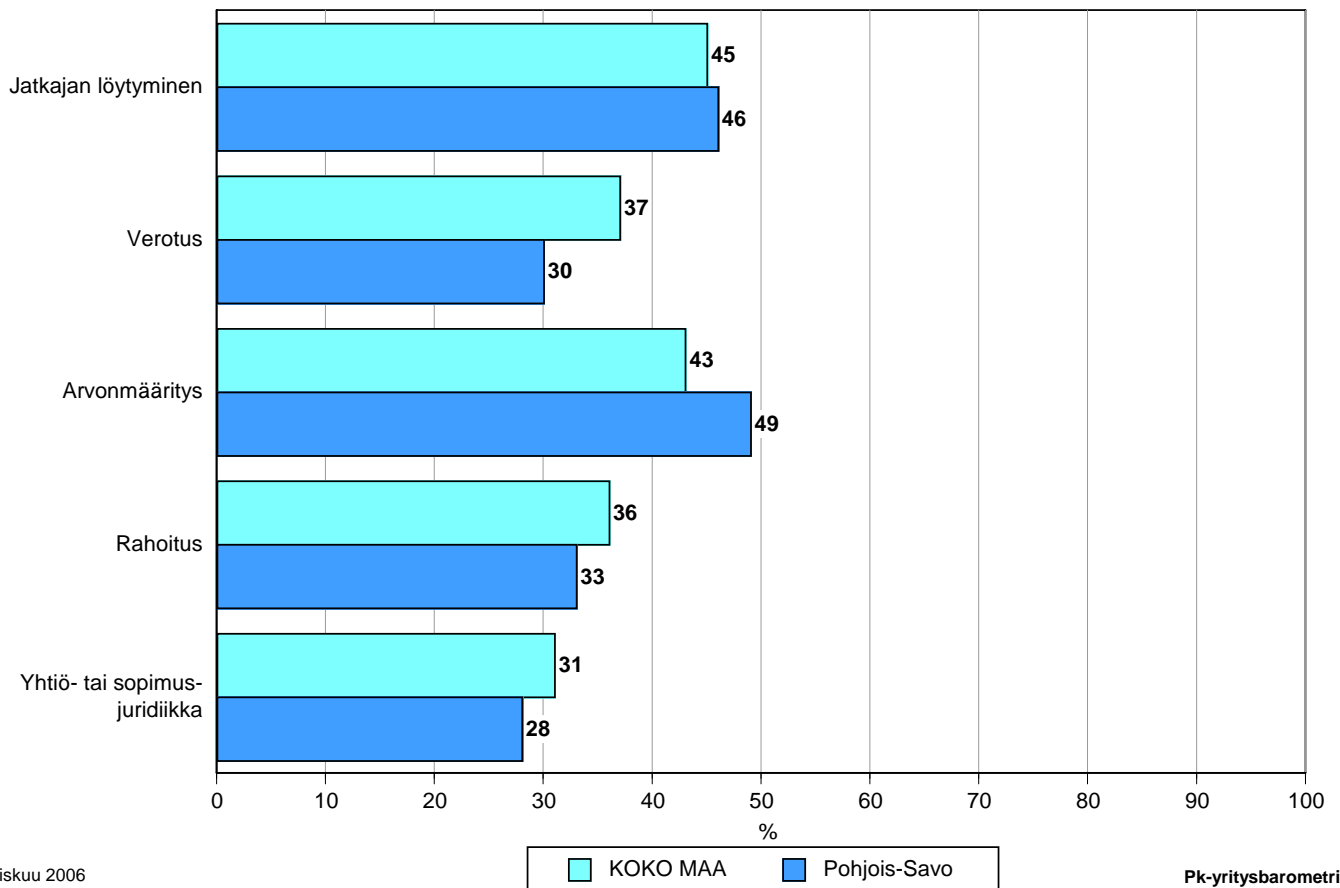
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pohjois-Savo %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	71	71
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	7	7
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	12	14
Ei osaa sanoa	10	9

Koko maassa ja Pohjois-Savossa on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille ovat jatkajan löytyminen ja ongelmat arvonnäilyksessä.

9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA - Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana -

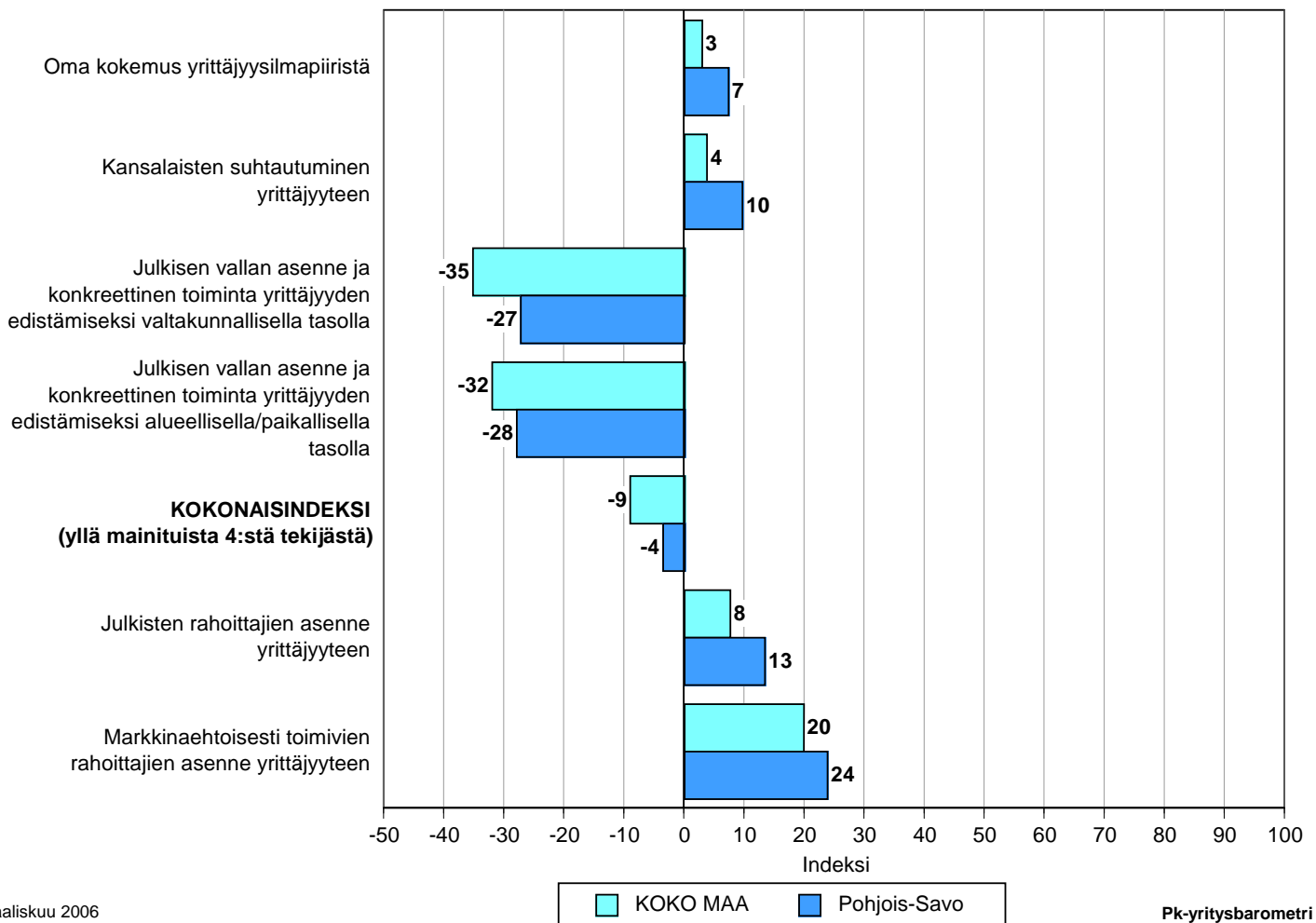

10 Yrittäjyysilmapiiri

Pk-yritysten käsityksiä yrittäjyysilmapiiristä selvitetään nyt aiempaa laajemmin. Kokonaisindeksi Pohjois-Savon alueella on negatiivinen -4 ja verrattuna koko maan indeksiin, jää Pohjois-Savon indeksi sen alle. Indeksien osatekijöistä oma kokemus ja kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiiviksi tekijöiksi. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Pohjois-Savon että koko maan osalta.

Julkisen vallan rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Pohjois-Savon alueella selvästi koko maata paremmaksi. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa selvästi paremman arvioin julkiseen puoleen verrattuna. Pohjois-Savossa myös markkinaehtoisten rahoittajien indeksi on koko maan arvioita parempi.

10. YRITTÄJYYSILMAPIIRI

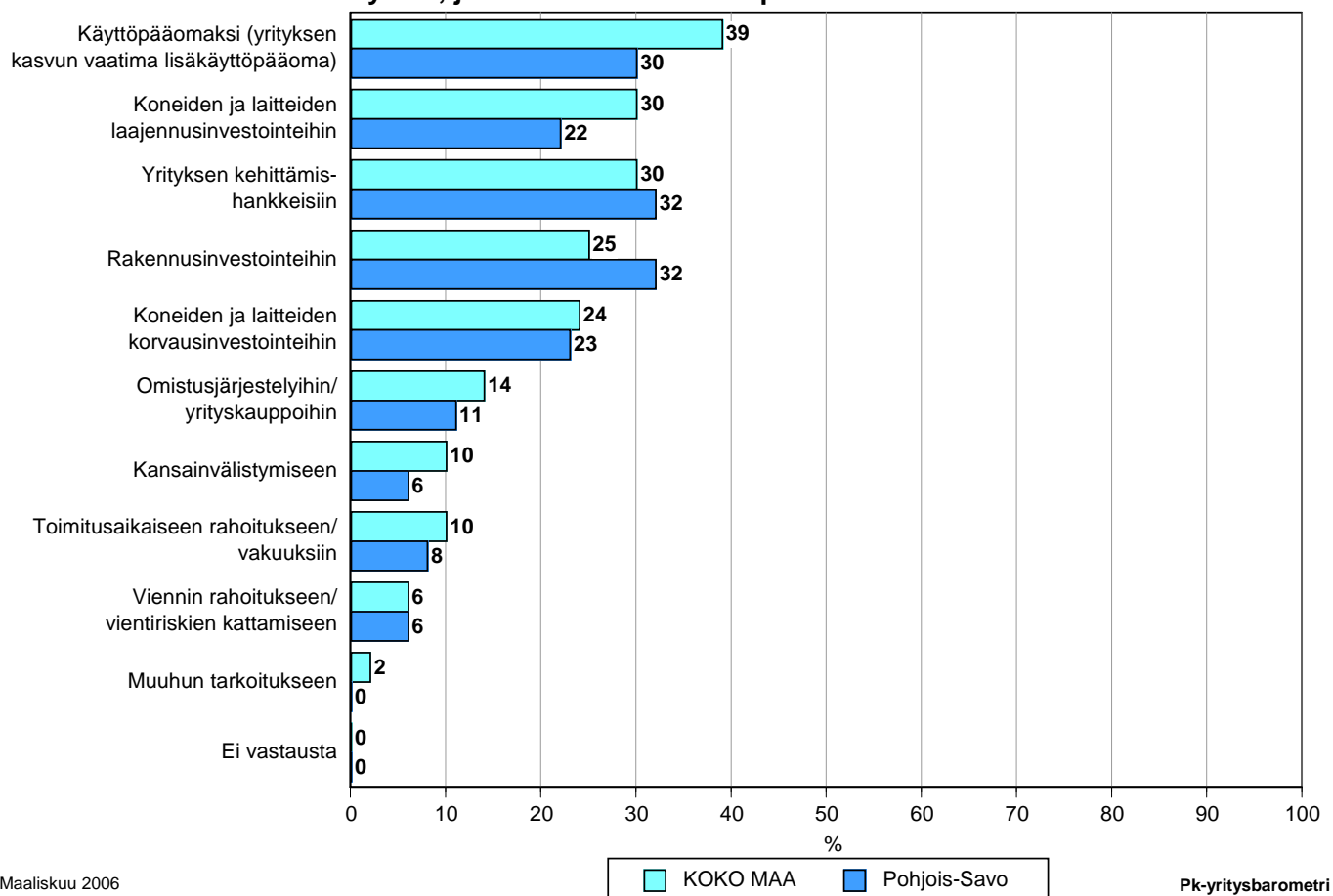
11 Pk-yritysten rahoitus

Pohjois-Savossa toimivista pk-yrityksistä 25 prosenttia aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta aikoo hankkia 26 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset aikovat hankkia rahoitusta rakennusinvestointeihin, kasvun vaatimaksi käyttöpääomaksi ja yrityksen kehittämishankkeisiin. Pohjois-Savon pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (79 %) tai Finnverasta (31 %). Pääomasijoittajilta rahoitusta aikoo hakea 8 prosenttia alueen yrityksistä.

Alueen yrityksistä 6 prosenttia on hakenut rahoitusta pääomasijoittajilta ja näistä yrityksistä kolme neljästä myös sai tai otti rahoituksen. Viidennes yrityksistä voisi harkita ottavansa rahoitusta pääomasijoittajilta.

Niistä alueen yrityksistä, jotka eivät ole hakeneet eivätkä harkitse hakevansa rahoitusta pääomasijoittajilta, kolme neljästä sanoo syyksi sen, että yrityksen omistusta ei haluta jakaa. Kolmannes ei tunne pääomasijoitusta riittävästi ja myös neljännes sanoo, että päätösvalta voisi siirtyä liaksi sijoittajille.

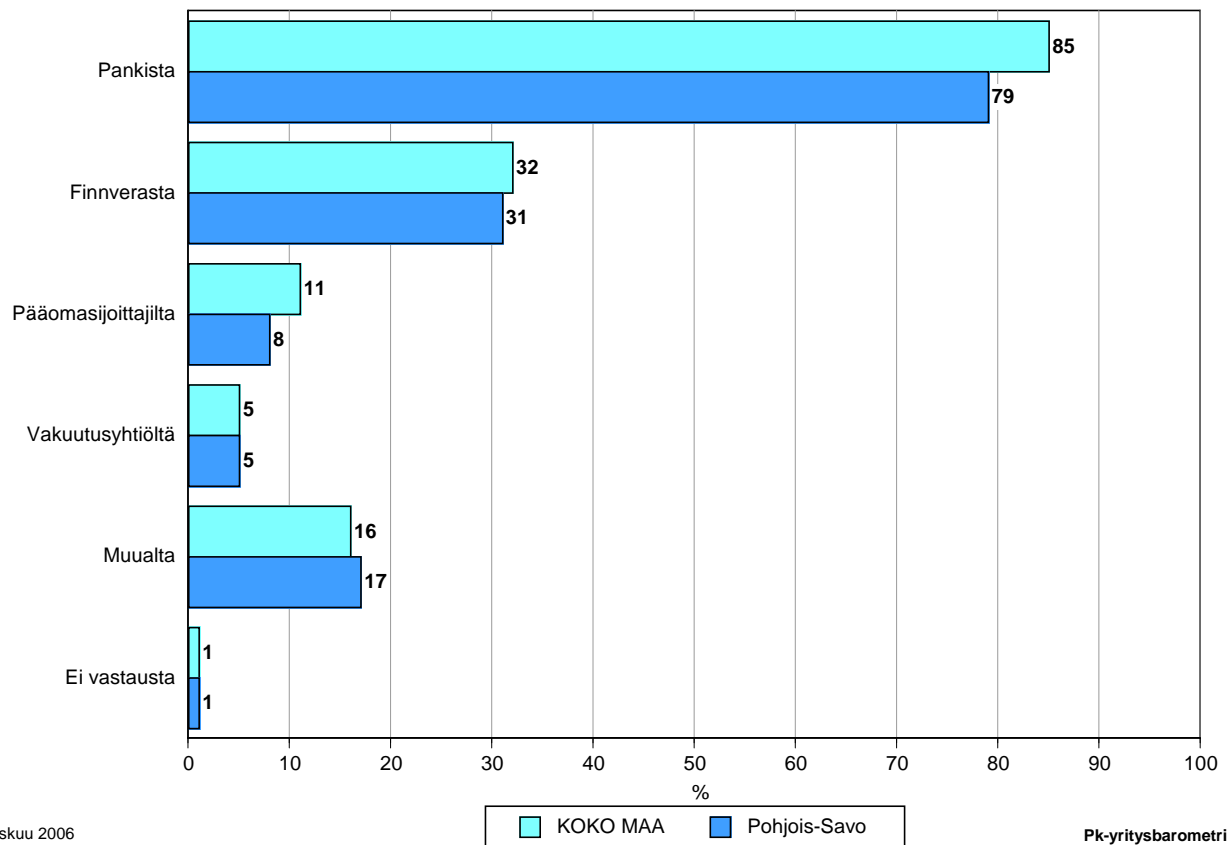
11. MIHIN KÄYTTÖTARKOITUKSEEN AIKOO OTTAA ULKOPUOLISTA RAHOITUSTA - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -

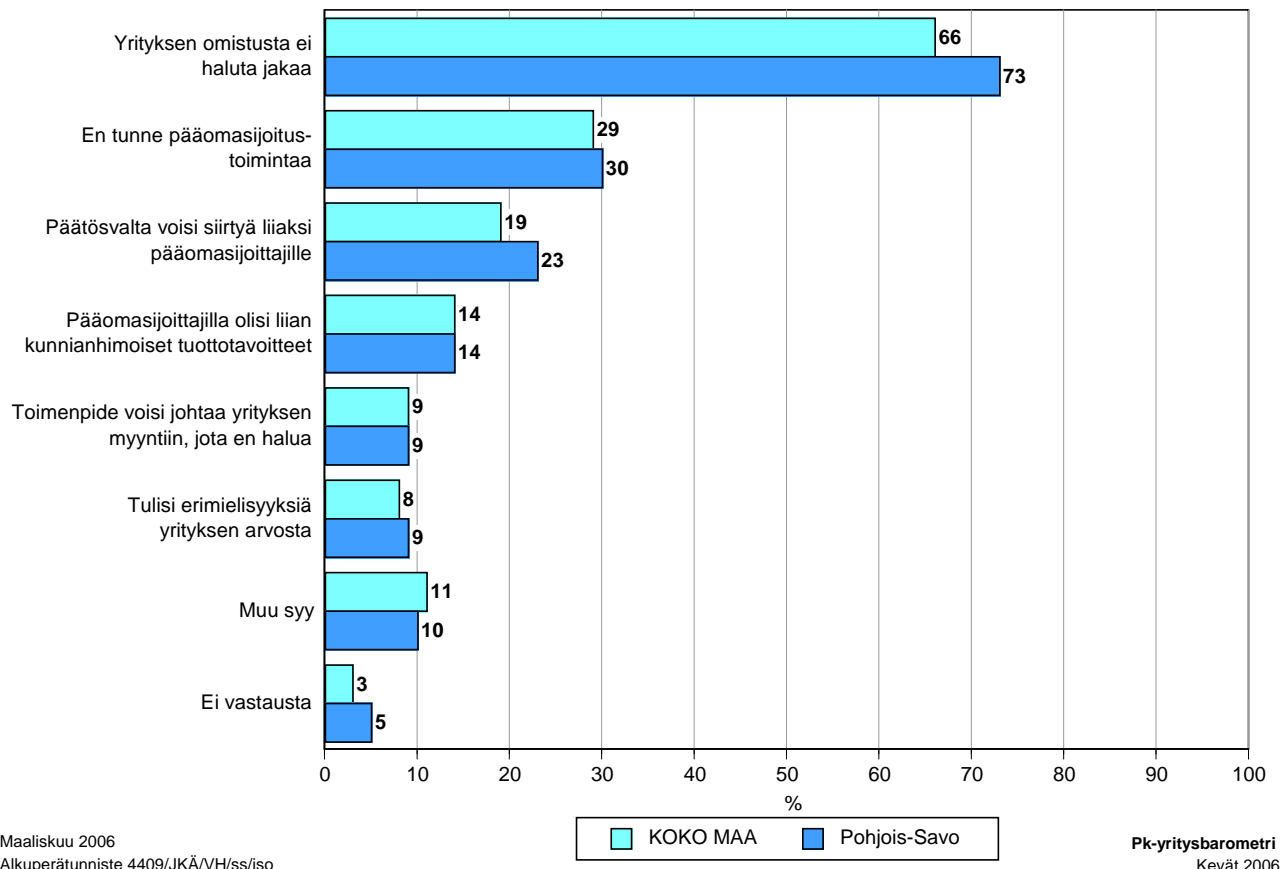
Maaliskuu 2006
Alkuperätunniste 4409/JKÄ/VH/ss/jsj

Pk-yritysbarometri
Kevät 2006

12. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -

14. MIKSI EI OLE HAKENUT RAHOITUSTA EIKÄ HARKITSE RAHOITUSTA PÄÄOMASIOITTAJILTA - Yritykset, jotka eivät ole hakeneet rahoitusta eivätkä harkitse rahoitusta pääomasijoittajilta -

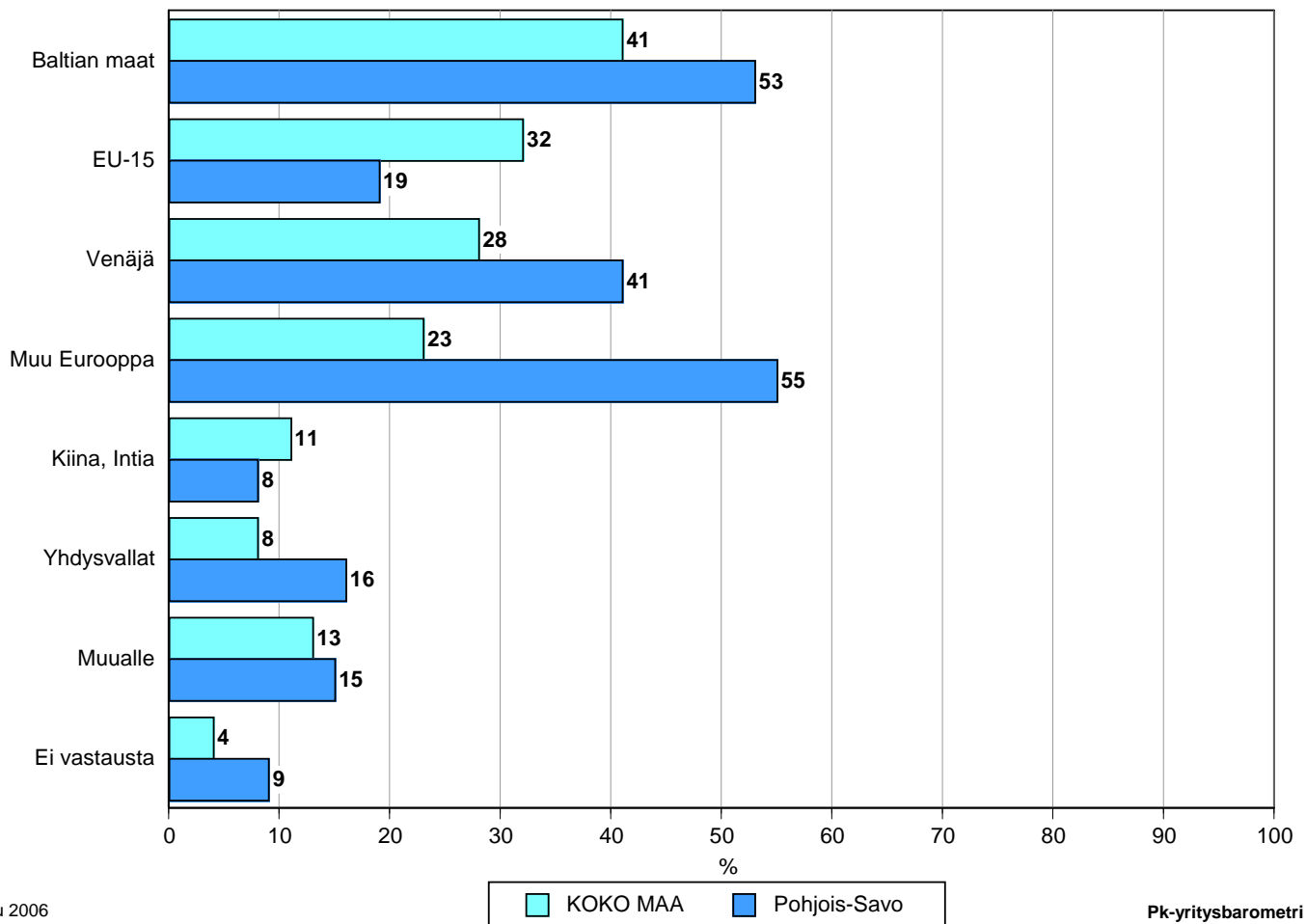

12 Pk-yritysten laajentuminen

Pohjois-Savossa toimivista yrityksistä 8 prosenttia aikoo käynnistää tuotantoa tai laajentaa toimintaansa ulkomaille. Näistä yrityksistä joka toinen suuntaa muun Euroopan ja Baltian maihin, EU-15- alueelle viidennes ja Venäjälle 41 prosenttia.

Ulkomaille investoimista harkitsevista alueen yrityksistä 69 prosenttia ilmoittaa tarvitsevana ulkopuolista rahoitusta. Rahoitusta suunnitellaan Pohjois-Savon alueella haettavan valtaosin pankista (69 %) ja myös pääomasijoittajilta (41 %) sekä Finnveralta (28 %).

13. MIHIN PÄIN LAAJENTAA TUOTANTOA TAI TOIMINTAA - Yritykset, jotka aikovat käynnistää/laajentaa tuotantoa tai toimintaa ulkomaille -

Maaliskuu 2006
Alkuperätunniste 4409/JKÄ/VH/ss/jso

Pk-yrittäjäbarometri
Kevät 2006

13 Rekrytointi pk-yrityksissä

Kevään 2006 Pk-yritysbarometrissä kysyttiin myös työvoimamarkkinoihin liittyviä kysymyksiä, koska ensimmäisiä merkkejä työvoimapulasta on ollut havaittavissa ja samalla on alettu tarkastella työvoimamarkkinoiden ajankohtaisia kysymyksiä pulan kannalta.

Pohjois-Savon alueen yrityksistä puolella on ollut avoimia työpaikkoja viimeisen vuoden aikana.

Pohjois-Savon alueella 33 prosenttia niistä yrityksistä, joissa on ollut avoimia työpaikkoja, on saanut rekrytoitua osaavan ammattilaisen eli ei ole kohdannut rekrytointiongelmia. Koko maan kohdalla 31 % on välttynyt ongelmilta. Pohjois-Savossa 15 prosenttia ja koko maassa 17 prosenttia ei ole onnistunut täyttämään yhtään avointa paikkaa

Taulukko 8: Moneenko prosenttiin avoimista palkatuista työpaikoistanne olette saaneet osaavan ammattilaisen viimeisen vuoden aikana?

	KOKO MAA	Pohjois-Savo
	%	%
0 %	9	7
1-33 %	9	7
34-66 %	10	9
67-99 %	8	9
100 %	16	16
Ei ole ollut avoimia työpaikkoja	47	51

Rekrytointiongelmia Pohjois-Savon alueella kohdanneilla eniten ongelmia on ollut työntekijöiden ja toimihenkilöiden löytämisessä.

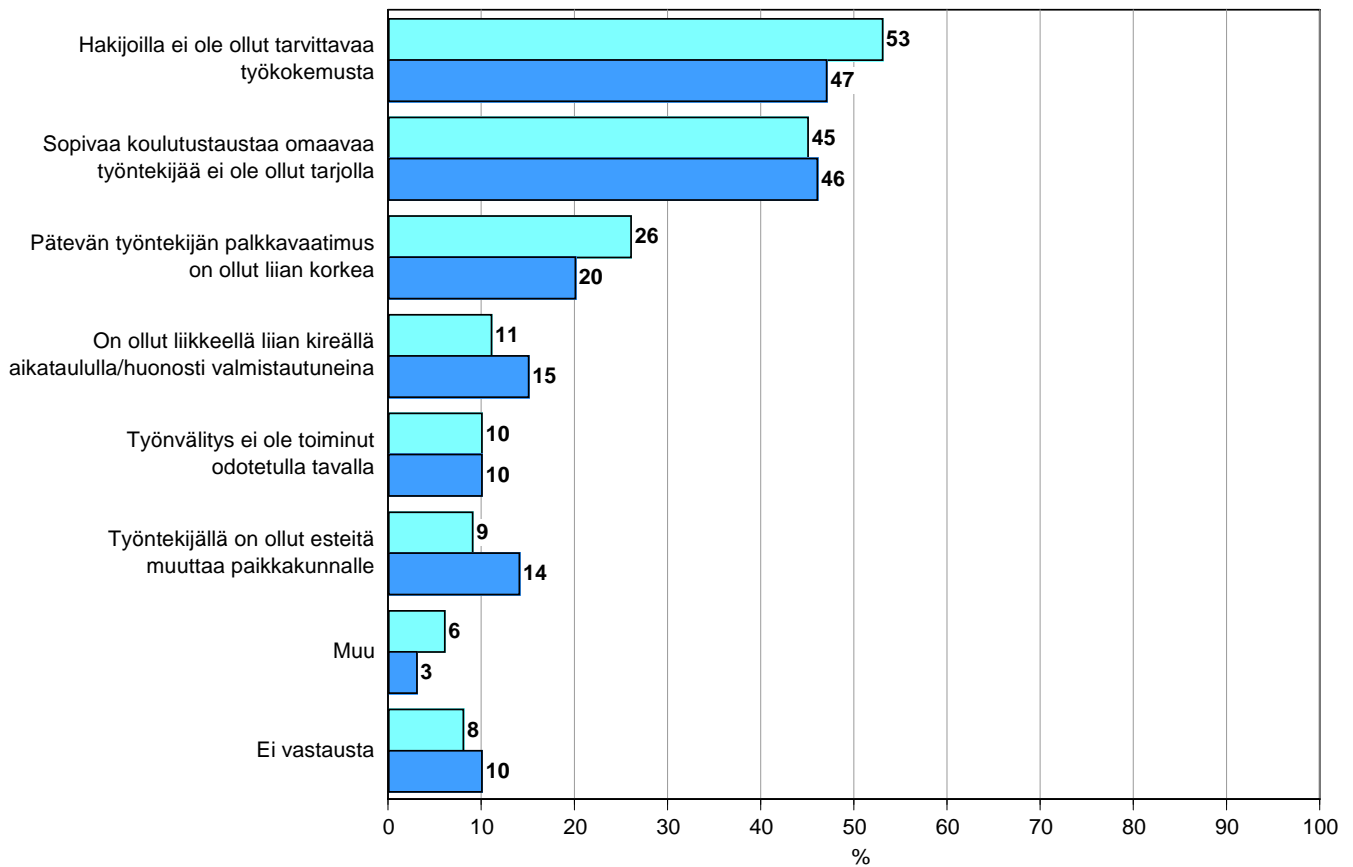
Taulukko 9: Mihin henkilöstöryhmään kuuluvista on ollut pulaa?

	KOKO MAA	Pohjois-Savo
	%	%
Yrityksen johto	4	3
Toimihenkilöt	21	21
Työnjohto	11	2
Työntekijät	72	70

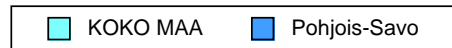
Niin koko maan kuin Pohjois-Savonkin alueella useimmin rekrytointiongelmien syyksi nimetään puutteellinen työkokemus ja koulutus.

15. MIKÄ ON OLLUT SYYNÄ REKRYTOINTIONGELMIIN - Yritykset, jotka eivät ole saaneet rekrytoitua osaavia ammattilaisia -

Maaliskuu 2006
Alkuperätunniste 4409/JKÄ/VH/ss/jso

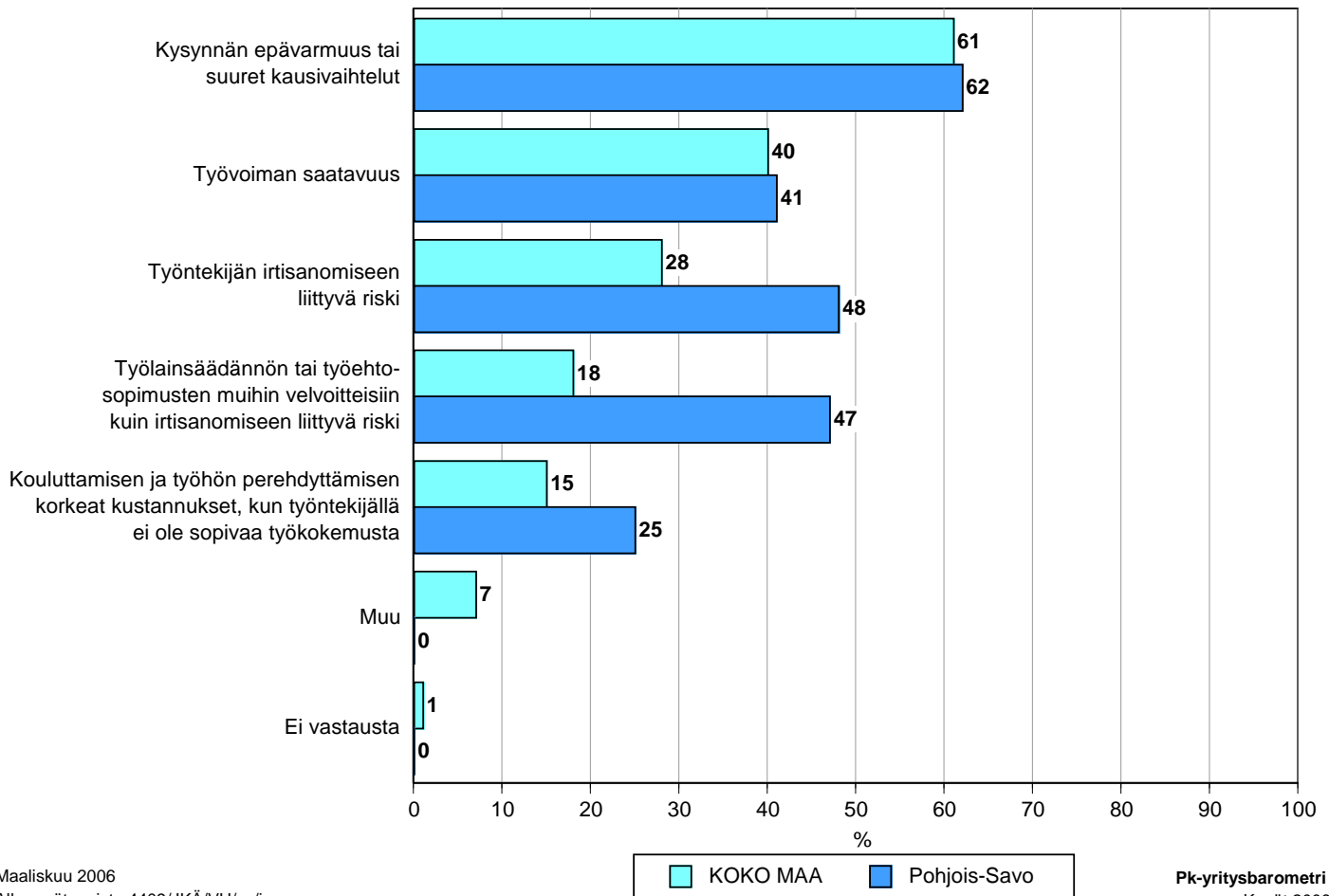

Pk-yritysbarometri
Kevät 2006

Koko maan osalta 17 prosenttia pk-yrityksistä ilmoittaa käyttäneensä vuokratyövoimaa viimeksi kuluneen vuoden aikana. Pohjois-Savon alueella vastaava luku on 7 prosenttia.

Pohjois-Savon alueella vuokratyövoimaa käyttäneistä yrityksistä 62 prosenttia nimeää käytön syyksi kysynnän epävarmuuden ja/tai kausivaihtelut. Noin neljä kymmenestä vastaajasta ilmoittaa syyksi työvoiman heikon saatavuuden. Irtisanomiseen liittyvän riskin ja työlainsäädäntöön liittyvät asiat nimetään noin joka toisessa yrityksessä vuokratyövoiman käytön syyksi.

16. MIKSI OLETTE TURVAUTUNEET VUOKRATYÖVOIMAAN PALKATUN TYÖVOIMAN SIJAAN - Yritykset, jotka ovat käyttäneet vuokrattua työvoimaa -

Maaliskuu 2006
Alkuperätunniste 4409/JKÄ/VH/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Kevät 2006

Pohjois-Savon alueen yrityksistä 5 prosenttia ilmoittaa palkkalistoillaan olleen ulkomaista työvoimaa viimeksi kuluneen vuoden aikana, kun koko maan osalta vastaava luku on 9 prosenttia. Suunnilleen sama osuus yrityksistä ilmoittaa ostaneensa ulkomaalaisia palveluita, joissa on käytetty ulkomaista työvoimaa.

Koko maan pk-yrityksistä 59 prosenttia katsoo, että ulkomaisen työvoiman vapaa liikkuvuus tulisi sallia. Pohjois-Savon alueella tätä mieltä on 57 prosenttia yrityksistä. Puolet alueen vastaajista kokee, että liikkuvuuden vapauttaminen helpottaisi työvoiman saatavuutta.

PÄÄKONTTORIT

HELSINKI

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 020 460 11
www.finnvera.fi

ALUEKONTTORIT

HELSINKI (PÄÄKAUPUNKISEUTU)

Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

UUSIMAA

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

JOENSUU

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

LAHTI

Laiturikatu 2, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

LAPPEENRANTA

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

MIKKELI

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

OULU

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

PORI

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

ROVANIEMI

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

SEINÄJOKI

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

TAMPERE

Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

TURKU

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

VAASA

Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

EDUSTUSTOT ULKOMAILLA

Postiosoite

PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY
Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

HELSINGIN YRITTÄJÄT
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

KAINUUN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. (014) 643 922, f. (014) 643 944
www.yrittajat.fi/keskisuomi

KYMEN YRITTÄJÄT RY
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

LAPIN YRITTÄJÄT RY
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

LÄNSIPOHJAN YRITTÄJÄT RY
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY
Tapiolan keskustorni 8. krs, 02100 Espoo
p. (09) 455 4525, f. (09) 467 655
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY -
KUST-ÖSTERBOTTENS FÖRETAGARE RF
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

SAVON YRITTÄJÄT RY
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

UUDENMAAN YRITTÄJÄT - NYLANDS FÖRETAGARE RY
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Savon Yrittäjät

Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
Puhelin (017) 368 0500
Faksi (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

Suomen Yrittäjät

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 020 460 11
www.finnvera.fi
Helsinki

Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240